

sobu regulacji koncernu w ramach jednego aktu normatywnego, ale także w stosunku do innych aktów.

1.1. Regulacja w jednym czy w kilku aktach prawnych

Pierwszy problem, który pojawia się w związku z metodologią regulacji koncernu sprowadza się do znalezienia odpowiedzi na pytanie: czy regulacja koncernu w prawie spółek powinna być zawarta w jednym czy kilku aktach prawnych? Z szerszej perspektywy każdego krajowego porządku prawnego aktualne staje się także pytanie o jednolitą (tj. dokonaną w jednym akcie prawnym) regulację zjawiska koncernu na potrzeby nie tylko prawa spółek, ale innych dziedzin prawa prywatnego³, takich jak prawo papierów wartościowych, prawo bankowe, prawo upadłościowe, prawo pracy⁴ oraz o wpływ regulacji koncernu w prawie spółek na regulacje we wskazanych dziedzinach⁵.

Z punktu widzenia postulatu zupełności ustawy⁶, regulowana materia powinna być wyczerpująco unormowana w jednym akcie prawnym. W przypadku prawa polskiego takim aktem byłby niewątpliwie kodeks spółek handlowych. *De lege lata* regulacja koncernu w polskim prawie spółek (*sensu largo*) znajduje się — oprócz kodeksu spółek handlowych — także w ustawie o rachunkowości oraz w ustawie o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych. Nadto niektóre elementy regulacji zawierają ustawy szczególne.

Problem „zakresu normatywnego” regulacji w istocie sprowadza się do określenia zasięgu podmiotowego i przedmiotowego regulacji koncernu.

³ Nie wydaje się natomiast celowe, głównie ze względu na odmienne funkcje, pełne ujednoczenie regulacji koncernu w odniesieniu zarówno do prawa prywatnego, jak i prawa publicznego (np. prawa podatkowego, antymonopolowego, itp.). Por. także K.J. Hopt, *Legal Elements and Policy Decisions in Regulating Groups of Companies*, w: *Groups of Companies*, ed. C.M. Schmitthoff, F. Wooldridge, London 1991, s. 87.

⁴ Por. *Corporate Group Law for Europe: Forum Europaeum Corporate Group Law*, „European Business Organization Law Review” (dalej: EBOR) 2000, z. 1, s. 183.

⁵ O wzajemnym sprzężeniu prawa papierów wartościowych z prawem spółek w odniesieniu do regulacji koncernu zob. P. Hommelhoff, *Impact of the Financial Markets on Issues of Group Law*, w: *Company Law and Financial Markets*, ed. K.J. Hopt, E. Wymeersch, New York 2003, s. 601 i n.; E. Wymeersch, *Do We Need a Law on Groups of Companies*, w: *Company Law...*, s. 573 i n.

⁶ Zob. § 2 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dn. 20 VI 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz.U. nr 100, poz. 908). Por. S. Wróńska, M. Zieliński, *Komentarz do zasad techniki prawodawczej*, Warszawa 2004, s. 25 i n.; *Zasady techniki prawodawczej*, red. J. Warylewski, Warszawa 2003, s. 57 i n.

Jest bowiem oczywiste, że np. włączenie w regulację takich podmiotów jak spółdzielnie, będzie skutkowało rozważeniem wprowadzenia pewnych elementów regulacji do prawa spółdzielczego. Podobnie, jest oczywiste, że regulacja pewnych aspektów upadłości koncernu powinna być dokonana na gruncie prawa upadłościowego.

Osobny problem stanowi kwestia częściowej regulacji koncernu w prawie cywilnym. W dotychczasowej dyskusji zgłoszono postulat unormowania tzw. koncernu umownego w kodeksie cywilnym⁷. Nie przesądzając sprawy uważam, że uregulowanie tzw. umów koncernowych w kodeksie cywilnym byłoby wskazane wówczas, gdyby przedmiot tych umów nie obejmował kwestii związanych z modyfikacją ustroju spółki handlowej. Tego typu umowy moim zdaniem nie wychodzą poza zakres kodeksu spółek handlowych.

Z dostępnych źródeł prawnoporównawczych wynika, że — jak dotąd — żadne państwo nie zdecydowało się na przyjęcie ogólnej ustawy, regulującej kompleksowo zjawisko koncernu w odniesieniu do wszystkich dziedzin prawa. Dominuje regulacja w prawie spółek (*sensu largo*); uzupełnieniem są regulacje w innych dziedzinach⁸. Na płaszczyźnie prawa spółek, podobnie jak w Polsce, na regulację koncernu składa się kilka aktów prawnych. Nawet w Niemczech prawo koncernowe, zawarte w ustawie o spółce akcyjnej, uzupełniają przepisy kodeksu handlowego, ustawy o przejęciach oraz o współdecydowaniu. Generalnie, o ilości aktów prawnych zawierających przepisy dotyczące koncernu decyduje przede wszystkim tradycja legislacyjna danego państwa.

Jak się wydaje, o ile możliwe jest — teoretycznie — objęcie jednym aktem prawnym regulacji koncernu w zakresie prawa spółek (*sensu largo*), o tyle taki zabieg nie jest wykonalny w zakresie pozostałych dziedzin prawa⁹. Aby to nastąpiło, koncern musiałby uzyskać status formy (instytucji) organizacyjno-prawnej. Niemniej należy sądzić, że nawet wówczas nie doszłoby do kompleksowej (z przedmiotowego punktu widzenia) regulacji, co wynika z tego, że aktualne prawo spółek (*sensu stricto*) np. także nie reguluje zagadnień dotyczących upadłości spółek, tylko w całości odsyła do prawa upadłościowego.

⁷ S. Sołtysiński, A. Szumański, w: *Prawo koncernowe...*, [przyp. 1], s. 26.

⁸ Jeszcze na początku lat 90. ub. wieku w głównych państwach europejskich przeważała regulacja w poszczególnych dziedzinach prawa — zob. *Groups of Companies in the ECC. A Survey Report to the European Commission on the Law relating to Corporate Groups in various Member States*, ed. E. Wymeersch, Berlin–New York 1993. Por. także J.M. Embid Irujo, *Trends and Realities in the Law of Corporate Groups*, EBOR 2005, z. 6, s. 71.

⁹ S. Sołtysiński, A. Szumański, w: *Prawo koncernowe...*, [przyp. 1], s. 26.